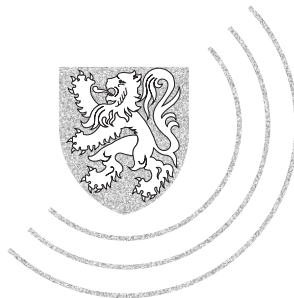

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Planning en Statistiek

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Renaat Landuyt,
Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme

INHOUD

	Blz.
I OVERZICHT VAN DE REALISATIES.....	3
1. Beter structureren en coördineren van het statistiekbeleid in Vlaanderen	4
2. Prioriteit voor aanmaak van statistieken voor beleidsmonitoring	11
3. Internationaal vergelijkbare statistieken en referentiestatistieken.	12
4. Kwaliteitszorg	13
5. Groei van de middelen	15
II VOORUITZICHTEN VOOR 2004.....	17
1. Beter besturen en ondersteunen	17
2. Integrale kwaliteitszorg indicatoren en statistieken binnen een kennisorganisatie ...	19
3. Verminderen enquêtedruk	20
4. Onderhandelingsdossier m.h.o. op de volwaardige uitoefening van bevoegdheden in- zake statistiekbeleid	20
5. Technologische ondersteuning	22
III BESLUIT.....	25

I. OVERZICHT VAN DE REALISATIES

Ter afsluiting van de huidige legislatuur wordt een overzicht gegeven van de realisaties op gebied van het statistiekbeleid in Vlaanderen.

Zes maanden na het aantreden van de regering werd door de toenmalige minister bevoegd voor Planning en Statistiek, Steve Stevaert, een beleidsnota voorgelegd aan het Vlaams Parlement. De bevoegdheid inzake statistiek is in het voorjaar 2003 overgedragen aan minister Renaat Landuyt in zijn hoedanigheid als minister vice-president.

Het Vlaams statistisch systeem is een decentraal model d.w.z. dat iedere administratie en VOI verantwoordelijk is voor het verzamelen van de data die ze nodig hebben voor de beleidsvoorbereiding, uitvoering en opvolging. Het is niet hiërarchisch gestructureerd; niettemin is er een horizontale statistiefunctie die de productie van relevante en tijdige statistieken en het gebruik ervan stimuleert en coördineert voor wat de domeinoverschrijdende behoeften betreft, en ondersteuning biedt m.b.t. de kwaliteitszorg.

De streefdoelen voor de periode 2000-2004 waren de volgende.

1. Tegen eind 2000 stelt de Vlaamse regering een eerste overlegd statistisch meerjarenprogramma vast teneinde de Vlaamse statistische initiatieven beter te structureren, te coördineren en bij te dragen tot een klantgerichte ontsluiting van de statistieken via een eenloketstatistiek.
2. De ontbrekende statistieken voor de opvolging van de beleidseffecten zoals gedefinieerd in beleidsnota's of plannen van de Vlaamse overheden, worden bij prioriteit en op gecoördineerde wijze aangemaakt.
3. Ten behoeve van de Vlaamse overheid wordt het aanbod aan vergelijkbare referentiestatistieken inzake de demografische, de socio-economische, de budgettaire en sociaal-culturele beleidscontext zodanig uitgebreid dat Vlaanderen daarin gemiddeld even performant is als haar internationale omgeving.
4. De Vlaamse overheid maakt bij haar beleidsvoering in toenemende mate gebruik van verantwoord en optimaal gevalideerde statistieken.

Hierna volgt een overzicht van de initiatieven die de administratie Planning en Statistiek, die de horizontale functie uitoefent, de voorbije vier jaar genomen heeft om uitvoering te geven aan deze strategische doelen. Aan de hand van enkele indicatoren geven we een inzicht in de prestaties en zo mogelijk de effecten op het terrein.

Over de hele periode beschouwd, kunnen we een gaandeweg een bijkomend accent vaststellen. De kwalitatieve benadering van het statistiekbeleid is gaandeweg meer op de voorgrond getreden. In de eerste fase was het grote probleem het tekort aan tijdige en relevante regionale cijfers het allesoverheersende aandachtspunt. De laatste jaren wordt deze inspanning voor meer cijfers begeleid door een grotere nadruk op geobjectiveerde kwaliteitszorg.

1. Beter structureren en coördineren van het statistiekbeleid in Vlaanderen

Uit de knelpuntenanalyse bleek dat geen globaal overzicht beschikbaar was van het aanbod aan cijfers en van de inspanningen die op de verschillende beleidsdomeinen gebeurden om tegemoet te komen aan hun behoefte aan data. Met het opstarten van de nieuwe beleids- en beheerscyclus zou al snel blijken dat de nood aan betrouwbare, relevante en tijdige statistieken een belangrijke kritische succesfactor is voor het onderbouwen van beleidskeuzen, de uitvoering en vooral de opvolging ervan. De aandacht die binnen het strategisch planningsproces gelegd werd op indicatoren, heeft een eerste aanzet gegeven aan deze beleidscontext gebonden informatieverzameling.

Binnen de diensten van de Vlaamse Gemeenschap is de statistiekfunctie decentraal georganiseerd. Dit wil zeggen dat in principe elke administratie haar eigen specifieke statistieken moet ontwikkelen en bijhouden. Zij zijn als data-eigenaars ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van de statistieken en indicatoren die ze ontwikkelen. De coördinatie van al deze decentrale initiatieven, de verzameling van de beleidsdomeinoverschrijdende statistieken (de zgn. referentiestatistieken) en de officiële vertegenwoordiging van Vlaanderen op federale statistiekplatforms (zoals de Hoge Raad voor de Statistiek en de comités van het Instituut voor de Nationale Rekeningen) behoort tot de bevoegdheid van de administratie Planning en Statistiek.

Statistisch meerjarenprogramma

Deze legislatuur werd voor het eerst in Vlaanderen een statistisch meerjarenprogramma opgesteld voor alle beleidsdomeinen waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd is.

Dit startte met een algemeen overzicht van de grote lacunes en knelpunten in de relatie met de federale statistiekinstanties. Hierbij werd uitdrukkelijk de band gelegd met de Vlaamse beleidsprioriteiten, enerzijds om de beperkte middelen gefaseerd in te zetten en anderzijds omdat het statistiekbeleid in Vlaanderen beschouwd wordt als een beleidsondersteunend instrument. Het statistisch meerjarenprogramma (SMP) past binnen een vraag- en aanbodmodel. De productie van informatie is hier de aanbodzijde en het gebruik ervan in de beleids- en financiële cyclus en in sturings- en verantwoordingsrelaties (overheid t.o.v. burgers, administratie t.o.v. politiek, agentschappen t.o.v. departementen, ambtenaren t.o.v. topkader) vormt de vraagzijde.

Daar waar het aanbod onbestaande of zwak is en de vraag naar data groot is, moet er ingegrepen worden. In een overheidscontext zijn hierbij de vragende en de aanbiedende partij vaak dezelfde. Binnen deze context moet er een dynamiek op gang gebracht worden. Een externe procesbegeleiding in casu door de administratie Planning en Statistiek, kan versnelling brengen in de afstemming en kan vooral extra (methodologische) kennis aanreiken aan de decentrale productiekernen om tot de gewenste output te komen.

De benadering gebeurde per beleidsdomein. Dit vergde al een samenwerking en integratieoefening inzake kennis en ervaring tussen de departementen en VOL's die op meerdere deeldomeinen actief zijn. Het SMP is in vele gevallen een eerste aanzet geweest tot samenspraak tussen diensten die elk op hun beurt aanbieder en vrager waren. De vragen die zich richtten tot externe instanties (binnen en buiten het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) werden behartigd door de administratie Planning en Statistiek die als boodschapper en bemiddelaar optrad.

De concrete aanpak wordt beschreven in de jaarlijkse actieprogramma's. Om te benadrukken dat de aanleiding tot het opzetten van een meetsysteem, de verzameling, ontsluiting, analyse en verspreiding van informatie een proces is dat vaak doorheen de hele organisatie en daarbuiten gaat, werd iedere actie onder vorm van een project beschreven. Daarbij werden tevens de dimensies voor kwaliteitsvolle statistieken (zie EUROSTAT kwaliteitsrichtlijnen) meteen meegenomen als toetssteen bij het opzetten van het project.

Omdat niet alle domeinen even ver gevorderd waren in het omschrijven van hun vraag en aanbod en omdat APS enkel over een beperkte coördinerende capaciteit beschikte, werd ervoor geopteerd de opmaak van actieprogramma's over twee jaren te spreiden.

In 2001 kwamen 9 domeinen aan bod en in 2002 nogmaals 10 domeinen. Op vraag van de regering werden in 2003 ook inspanningen gedaan voor horizontale thema's zoals stedenbeleid, gezondheid

en milieu en gender. Deze thema's sluiten aan bij opdrachten van universitaire steunpunten. In totaal worden aldus voor 21 domeinen inspanningen geleverd.

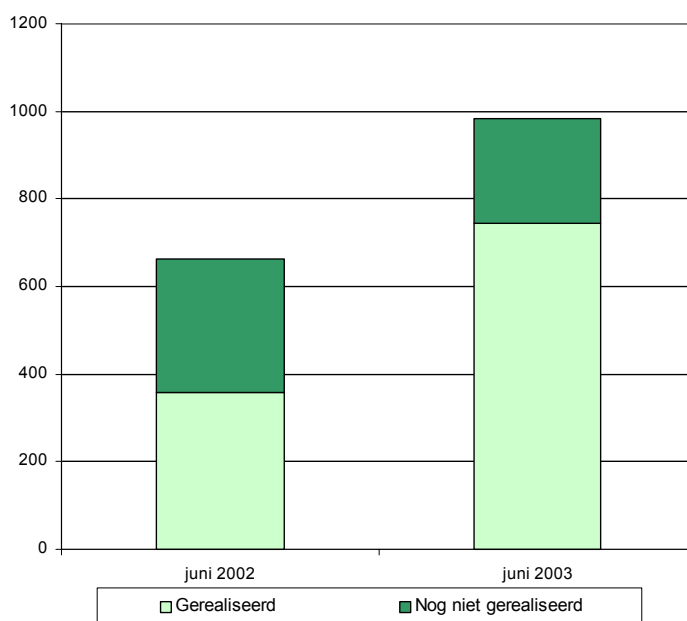
Alle actieprogramma's worden aan de regering voorgelegd met de bedoeling het politieke draagvlak te bevestigen en de administratieve uitvoering ervan aan te sturen, en zonodig hieraan de nodige financiële middelen te koppelen. Meteen werd hieraan een jaarlijkse opvolgingsrapportering gekoppeld. In het najaar 2003 volgt een derde rapportering.

In totaal worden in de onderscheiden actieprogramma's 982 nieuwe of grondig bijgewerkte statistiekreeksen aangekondigd (stand van zaken juni 2003). 83,1% van de aangekondigde reeksen verloopt volgens schema d.w.z. volgens het afgesproken tijdsplan. Ongeveer 16,8% loopt vertraging op en 0,1% was eerder beschikbaar dan oorspronkelijk gepland was. De tijdigheid staat niet altijd gelijk met de vaststelling dat de statistiekreeksen reeds beschikbaar zijn. Zeker als de gegevensinzameling gebaseerd is op grootschalige surveys of de ontwikkeling van een databank vereist, kunnen meerdere maanden of zelfs jaren verlopen vooraleer de ruwe data bewerkt en ontsloten worden.

Van de aangekondigde reeksen zijn er medio 2003 reeds 76 % beschikbaar. Dit is een mooi resultaat! Voor bepaalde domeinen (economie, energie, werkgelegenheid, onderwijs) is er een wezenlijke achterstand ingehaald (meer dan 100 nieuwe reeksen).

Het statistisch meerjarenprogramma en de bijbehorende actieprogramma's hebben als verdienste dat de inspanningen van de Vlaamse overheid inzake statistiek zichtbaar wordt. De aanmaak of verbetering van bestaande reeksen is door deze actie zeker gestimuleerd en meer nog dan voorheen afgestemd op de informatiebehoefte van de overheid. De verplichting om een actieplan op te stellen, heeft bepaalde acties zeker versneld omdat een plan van aanpak concreet moest gemaakt worden en een tijdsplan publiek werd gemaakt. Door meteen op de projectfiches aandacht te vragen voor metadata werd voor de nieuwe reeksen bovendien een stap in de goede richting gezet inzake kwaliteitszorg.

Verloop van het SMP – Aantal aangekondigde en gerealiseerde reeksen juni 2002 – juni 2003

Het Vlaamse statistiekbeleid was in de beleidsperiode 1999-2003 eveneens gericht op het ontwikkelen van meer eigen Vlaamse statistiekreeksen of reeksen die een eigen bewerking door de Vlaamse statistiekdienst ondergaan hebben¹. In de beleidsbrief van 2002 konden we reeds melden dat we 432 van dergelijke reeksen ter beschikking hadden. Op 1 september 2003 zijn er in het totaal reeds 634 eigen Vlaamse statistiekreeksen beschikbaar die in diverse publicaties van APS openbaar gemaakt worden.

DOMEIN	VLAAMSE REEKSEN ²	TOTAAL AANTAL REEKSEN OP APS-WEBSITE
Algemeen	2	9
Arbeidsmarkt	44	45
Beter besturen & Binnenlandse aangelegenheden	9	9
Cultuur, Jeugd	126	137
Demografie	0	38
Economie	36	85
Energie	9	9
Gelijke kansen	1	4
Gezondheid	20	44
Internationaal	19	20
Landbouw	12	29
Media en ICT	23	33
Milieu en Natuur	46	52
Mobiliteit	32	64
Monumenten en Landschappen	5	5
Onderwijs en Vorming	67	78
Openbare Financiën en begroting	8	8
Personeelsfunctie	3	3
Ruimtelijke Ordening	8	13
Sport	26	29
Toerisme	0	14
Welzijn	90	134
Wetenschap, Technologie en Innovatie	16	26
Wonen	32	52
TOTAAL	634	940

Eénloket-statistiek

De bedoeling van het éénloketstatistiek is de regelmatige statistiekgebruiker op een snelle manier te loodsen naar deze informatie die hij nodig heeft.

Hier komt het klantgerichte karakter van de openbare statistieken naar boven. De volledigheid van het aanbod wordt hiermee getoetst aan de informatiebehoefte van de regelmatige gebruiker. De primaire doelgroep is het Vlaamse beleidsniveau. Het éénloketstatistiek komt ook zoveel mogelijk tegemoet aan de informatiebehoeften van de lokale besturen door veel gevraagde cijfers samen te brengen en de reeksen in de databanken te specificeren tot op het niveau van de gemeenten.

Via het web kunnen de openbare statistieken over Vlaanderen uiteraard ook gratis geconsulteerd worden door andere gebruikers en staat de helpdesk ter beschikking van instellingen, onderzoekscentra en individuen.

¹ Als “Vlaamse reeks” werden gedefinieerd deze statistieken die als bron een administratief register van het MVG hebben of een andere primaire bron verzameld in opdracht van de Vlaamse overheid (vb APS survey). Aanvullend werden de reeksen aangerekend die tot stand kwamen door bewerking (meer dan een % berekenen) van secundair bronnen en als indicator (met teller en noemer) werden ontwikkeld.

Er bestaan uiteraard meerdere kanalen langs dewelke informatie kan worden overgedragen. In eerste instantie zijn er de *publicaties*. De administratie Planning en Statistiek heeft een aantal rapporten die jaarlijks of met een zekere regelmaat worden uitgegeven. We vermelden hier VRIND (Vlaamse regionale indicatoren), Profiel Vlaanderen, Vlaanderen in Cijfers, Stativaria, de Conjunctuurnota. Al deze producten hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat ze informatie geven over thema's die van belang zijn voor het algemene regeerbeleid. Meestal worden de gegevens geaggregeerd op het niveau van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap. Telkenmale wordt aandacht besteed aan de bronnenvermelding omdat dit het aanknopingspunt kan zijn voor de lezer voor meer diepgaande kennisname van de problematiek.

Met de toename van het PC-bezit en gebruik van internet wordt de *website* een steeds belangrijkere drager van informatie. De administratie heeft reeds sinds 1999 een eigen webstek. Het biedt zowel cijferreeksen als metadata en informatie over relevante instellingen of contactpersonen aan. Dit laatste benadrukt het feit dat kennisverwerving en verspreiding in toenemende mate een kwestie is van netwerking.

De APS-website is een druk bezochte site. In 2002 haalden we een maandgemiddelde van 57.500 clicks, wat één van de beste scores is binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap! De trafiek lag in de eerste jaarhelft van 2003 iets lager omwille van de aan gang zijnde redesign waardoor het aanbod tijdelijk niet kon worden verhoogd en de site bepaalde periodes niet bereikbaar was. Vanaf juli zitten we opnieuw in een stijgende trend die bovendien een hoger niveau bereikt dan de vorige jaren. Stilaan wordt de vernieuwde site ook opnieuw gevonden door de grote zoekmachines.

De redesign had tot doel de toegankelijkheid voor de primaire gebruiker te verhogen en de informatie beter te stroomlijnen en overzichtelijk te maken. Bij de start van het project werd er gestreefd om zoveel mogelijk informatie bijeen te brengen: reeksen, contactadressen, linken enz. Naarmate het aanbod steeg, werd de informatie onoverzichtelijker. Alle informatie wordt verdeeld over de grote 4 kennisbronnen en daarbinnen worden de gegevens nu per beleidsdomein geordend. De zoekfunctie is versterkt en gericht.

Het aanbod aan cijferreeksen is in de loop der jaren ook fel uitgebreid. In juni 2003 waren dit er 1.288. Op basis van eerder onderzoek binnen het ministerie en bij de belangrijkste socio-economische actoren, bleek de vraag naar concreet cijfermateriaal het grootst te zijn (Andersen Consulting, 1994). Dit wordt bevestigd door de webtrafiek op dit onderdeel van de site. In juni 2003 werd het kenniscentrum statistiek 28.000 keer bezocht wat ruim de helft is van het totale webverkeer op de APS-website.

Het aanbod is tevens inhoudelijk gediversifieerd. Het statistiekbeleid wordt binnen de Vlaamse overheid verbonden aan de beleids- en beheerscyclus. Daarom worden voortaan ook de beleidsdocumenten die het monitoringsysteem sturen op dezelfde website geplaatst. Aanvullend worden methodologische handleidingen aangeboden en linken gelegd naar buitenlandse instituten en sites die inspiratie kunnen bieden voor het Vlaamse strategisch management.

Uit het zoekopvolgingsstelsel kunnen we niet alleen afleiden dat het aantal clicks stijgt maar ook dat er een toegenomen interesse is voor de interactieve toepassingen, zoals de Basiskaart Vlaanderen (GIS-toepassing), de gemeentelijke databank en de reeds opengestelde kubussen uit het datawarehouse. Deze onderdelen van de website worden vooral door de echte statistiekgebruikers geconsulteerd en zij komen voor de helft uit de primaire doelgroep (overheden en hun diensten).

Overzicht aantal clicks doorheen de jaren (2001-2003)

Daar waar de gegevensverzameling tot voor enkele jaren in hoofdzaak een federale aangelegenheid was met het Nationaal Instituut voor de Statistiek als hoofdspeler, wordt nu ook op regionaal niveau zelf meer informatie ingezameld en verwerkt tot statistieken. Dit gebeurt enerzijds op basis van administratieve registers maar anderzijds ook op basis van bevragingen. Steekproefsgewijze bevragingen op basis van een gestandaardiseerde vragenlijst noemen we surveys. Sinds het aantreden van de huidige regering in 1999 werden ruim 200 surveys georganiseerd. Hieronder ook enkele klantenbevragingen over de dienstverlening.

Deze informatie wordt geïnventariseerd en via het *meldpunt Survey* krijgt men een overzicht van de initiatiefnemers, de bevroegde thema's, de periodiciteit, eventueel de vragenlijsten en rapporten. In het kenniscentrum Survey zijn er bovendien verwijzingen (24) naar surveyinstituten in binnen- en buitenland, linken (67) naar (inter)nationale onderzoeken inzake Vlaamse bevoegdheden en naar methoden inzake surveyonderzoek (18).

Dit alles is een eerste stap in het traject om de overbevraging tegen te gaan, met name maximaal gebruik maken van secundaire bronnen.

In het kader van e-governement werd aan de website ook een *helpdesk* verbonden die specifieke vragen helpt oplossen. Van deze dienstverlening die door APS wordt georganiseerd, wordt vrij constant gebruik gemaakt. Het gaat om een 700-tal vragen naar statistiekreeksen per jaar en recent, vanaf 2003, ook naar surveys (in eerste jaarhelft: een 50-tal vragen). De intensiteit van deze activiteit is de resultante van tegengestelde ontwikkelingen.

Enerzijds is er de groeiende bekendheid van de APS-website (zie toename clicks) en een toenemende interesse voor cijfers en indicatoren (zie interesse voor kenniscentrum Cijfers en interactieve databanken). Anderzijds is het aanbod verruimd en bieden de interactieve toepassingen meer informatie op maat zodat de gebruiker zelf vlotter de informatie vindt. Ook de zoekfunctie werd verbeterd.

De helpdesk vervult tevens een signaalfunctie over de vraagzijde. In de mate dat dit past binnen de kernactiviteiten van de administratie, wordt aan deze vraag op een meer generieke wijze

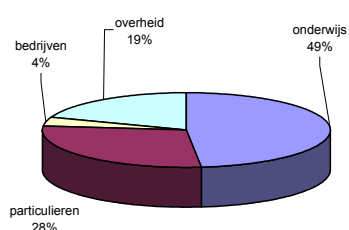
tegemoetgekomen door het uitbreiden van het aanbod, het aanvullen of bijsturen van de voorstellingswijze. De helpdesk zoekt materiaal binnen de eigen organisatie, op internet en zonodig wordt een netwerk van correspondenten (binnen het ministerie, federale en internationale statistiekinstellingen) aangesproken. Dit netwerk is in de loop der jaren opgebouwd vanuit de coördinerende opdrachten inzake statistiek en monitoringproducten (vb. VRIND).

Om het beheer van de helpdesk te optimaliseren werd binnen de administratie een beheerder voltijds aangesteld.

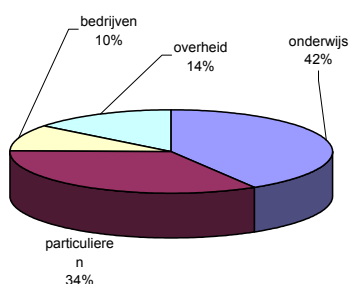
Aantal helpdeskvragen

Beleidsdomein (cluster)	jan - juni 2002		juli - december 2002		jan - juni 2003	
	aantal vragen	percentsgewijs	aantal vragen	percentsgewijs	aantal vragen	percentsgewijs
Demografie	80	20,2%	62	18,6%	75	20,5%
Economie + Media	65	16,4%	57	17,1%	64	17,5%
Werkgelegenheid	25	6,3%	15	4,5%	35	9,6%
Welzijn, gezondheid en gelijke kansen, Wonen	83	21,0%	67	20,1%	58	15,9%
Mobiliteit	17	4,3%	25	7,5%	13	3,6%
Cultuur, Onderwijs, Toerisme, Wetenschap, Sport	25	6,3%	26	7,8%	42	11,5%
Leefmilieu, Ruimtelijke ordening, Landbouw, Monumenten	28	7,1%	16	4,8%	18	4,9%
Aspecten van goed bestuur, Binnenland, Financiën	12	3,0%	15	4,5%	11	3,0%
Doorverwijzen en andere	34	8,6%	38	11,4%	24	6,6%
Infolijn	27	6,8%	12	3,6%	25	6,8%
Totaal aantal vragen n = 729	396	100,0%	333	100,0%	365	100,0%

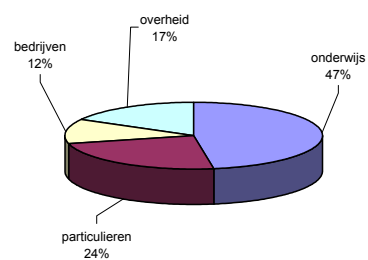
jan - juni 2002

juli - dec 2002

jan - juni 2003

Overleg met andere statistiekinstanties

In een kennisintensieve organisatie is kennisvergaring, -ontsluiting en -deling van belang zowel binnen de organisatie als met de betrokken actoren.

Centraal gestuurde organisatiemodellen worden steeds meer onder druk gezet vanuit het klantenperspectief maar ook vanuit overkoepelende instanties en andere bevoegdheidsniveaus die omwille van de verwevenheid van de problematiek in elkaars grensgebieden actief zijn of worden. In Vlaanderen is er reeds een decentraal systeem opgezet waarbinnen de verschillende ankerpunten hun autonomie en verantwoordelijkheid bewaren maar rekening houden met het complexe netwerk van dwarsverbindingen.

Maar ook in het bredere landelijke en internationale systeem komt weerstand tegen te strak gecentraliseerde sturing. In het Belgisch federaal bestel is statistiek een accessoirematerie die de bevoegdheden volgt. Er wordt dus geen monopoliepositie vanuit het federale niveau meer aanvaard. De gewesten wensen als volwaardige partners aanzien te worden in het Belgisch statistisch systeem.

Sinds 2002 is er een doorbraak gekomen onder druk van het Vlaams gewest en met medewerking van de andere gewesten. Dit is tot stand gekomen onder meer op basis van een Vlaams onderhandelingsdocument dat een systematische lijst van de knelpunten bevat.

Het interregionaal contact op gebied van statistiek is een vrij recent gegeven. De gemeenschappelijke belangen liggen aan de basis van adviezen die door de drie gewesten samen werden geschreven over de opeenvolgende ontwerpen tot wijziging van de Statistiekwet en de vraag naar meer en tijdige regionale statistieken. Interne ontwikkelingen binnen het NIS hebben er mede toe bijgedragen dat er meer openheid komt en geluisterd wordt naar de inbreng van de regio's.

De formalisering en bevestiging hiervan moet tot uiting komen in het overleg over het Belgisch geïntegreerd statistisch meerjarenprogramma. Dit programma is naar analogie van het Vlaams statistisch programma een inventaris van benodigde statistieken maar dan zowel vanuit het federale niveau als het gewestelijk niveau. Gemeenschappelijke internationale rapporteringverplichtingen vormen een belangrijk onderdeel. Er kunnen in dit kader ook afspraken worden gemaakt over bijkomende modules of uitbreiding van de steekproefomvang van geplande enquêtes om zo tegemoet te komen aan specifieke informatiebehoefte van één of meerdere gewesten. Cofinanciering is af te wegen tegenover een eigen enquête.

De besprekingen over het geïntegreerd programma die eind 2002 startten, zullen tegen eind 2003 afgerond worden. De goedkeuring zou best het onderwerp uitmaken van een samenwerkingsakkoord zodat de wederzijdse engagementen niet vrijblijvend zijn.

In 2002 werd de Hoge Raad voor de Statistiek vernieuwd. Deze komt nu regelmatig samen. In werkgroepen worden specifieke problemen besproken onder meer m.b.t. enquêtes. De administratie Planning en Statistiek en de SERV vertegenwoordigen hierin de Vlaamse overheid. APS doet op haar beurt beroep op de expertise van de domeinspecialisten die hen mogen vergezellen op de werkgroepen. De bedoeling van het overleg in de Hoge Raad is naast de wetenschappelijke onderbouw, ervoor zorgen dat de statistieken ook relevante informatie leveren voor de gewesten en de verzameling tot onevenredige inspanningen en kosten zou leiden. Op basis van de huidige Statistiekwet (1962) kan de Koning de gemeenten en gewesten nog altijd verplichten gratis medewerking te verlenen aan tellingen.

Ook al zijn er nog knelpunten, toch kan aan de hand van concrete voorbeelden aangetoond worden dat het overleg tot gunstige resultaten leidt voor de gewesten. Voorbeelden zijn de afspraken over een unieke ICT-enquête bij de burgers, over de vraagformulering van de census 2001 en de SILC-enquête (inkomen en levensomstandigheden), opname van een module over milieu-investeringen in structuurenquête bij bedrijven,.... Sedert 2002 is het Instituut voor de Nationale Rekeningen begonnen met de uitbouw van de regionale rekeningen volgens het nieuwe ESR95 rekenstelsel. Dit degelijk uitgewerkt boekhoudkundig raamwerk laat de opstelling van macro-economische aggregaten toe die vergelijkbaar zijn over de Europese regio's. De Vlaamse overheid heeft vertegenwoordigers in het wetenschappelijk comité en kan de werkzaamheden opvolgen. Stap na stap worden nieuwe modules uitgewerkt conform de verordening van Eurostat.

2. Prioriteit voor aanmaak van statistieken voor beleidsmonitoring

Beleidsmonitoring maakt deel uit van de beleidscyclus. Binnen deze cyclus vormt het niet echt het sluitstuk. Het is een activiteit die zich continu afspeelt binnen het hele proces van beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie. Wat zal opgevolgd worden, wordt immers afgesproken bij het vastleggen van de beleidslijnen. Men komt van in het begin overeen hoe men de uitvoering (output) en de effecten van de genomen maatregelen (outcome) zal meten. De registratie van de gegevens gebeurt best in de loop van de uitvoering als onderdeel van deze activiteiten en interne controles die hierop gebeuren. De informatie die uit de opvolgingssystemen komt en verwerkt wordt in de indicatorenset, moet gebruikt worden bij de beleidsevaluatie.

Een goed meetsysteem moet beantwoorden aan volgende voorwaarden:

- technisch valide en betrouwbaar
 - benaderen de indicatoren de te meten concepten?
 - zijn de resultaten extrapoleerbaar naar de populatie?
 - geven herhaalde metingen dezelfde metingen?
- functioneel
 - is het meetsysteem doelgericht, functioneel voor de vraag?
- legitiem
 - is het meetsysteem gedragen?

Door het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie wordt hierover een onderzoek verricht binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

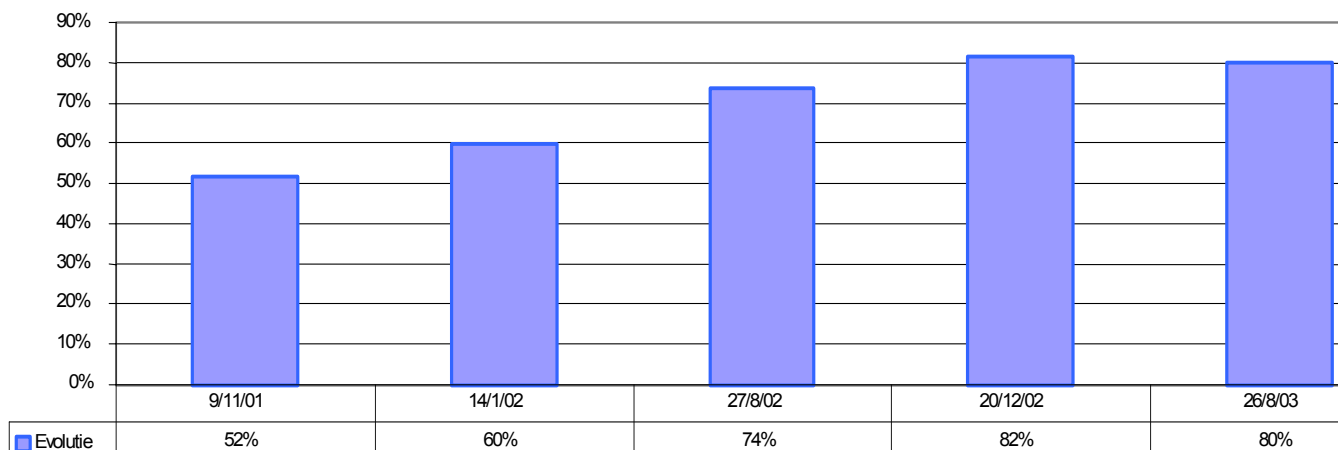
Er is reeds enige traditie binnen de Vlaamse overheid. Deze werd mee geïnitieerd door de strategische planning. De te behalen effecten van de strategische doelen en kritische succesfactoren werden in dit instrument meetbaar gemaakt door middel van beleidsindicatoren. Het politieke draagvlak moest komen door de opname ervan in de beleidsnota's die aan het Vlaams Parlement werden voorgelegd en in de jaarlijkse beleidsbrieven die de uitvoering van de aangekondigde beleidskeuzen opvolgen.

De functionaliteit wordt ontleend aan de koppeling met de strategische planning. In 1999 hebben 7 van de 9 Vlaamse ministers deze methodiek toegepast voor hun beleidsdomeinen.

De validiteit en de betrouwbaarheid van de indicatoren is het moeilijkste aspect. Ieder domein is verantwoordelijk voor zijn meetsystemen. Tot op heden wordt dit niet centraal verplichtend opgelegd. In de loop van 2002 werd er wel een handleiding aangeboden door de administratie Planning en Statistiek. Voordien en nog steeds wordt op vraag van de diensten ook advies verleend bij de constructie van de indicatoren.

Het enige centrale element is de databank waarin de beleidsindicatoren worden opgeslagen.

Deze databank is sinds 2000 in opbouw met de medewerking van de verschillende administraties die de cijfers aanleveren. De invoer kan decentraal gebeuren. Jaarlijks vindt een update plaats. Bij die gelegenheid wordt telkenmale nagekeken in hoeverre de indicator nog relevant is voor datgene wat men wil meten en of hij voldoende gevoelig is om de effecten van de maatregelen op Vlaams niveau te meten. Waar geen politiek en/of ambtelijk draagvlak is voor het aanmaken en het gebruik van een indicator, is deze na drie jaar geschrapt (cyclus van 5 jaar). Het opvolgingssysteem bevat momenteel (september 2003) 781 indicatoren waarvan 80% regelmatig wordt opgevolgd. In 2000 was dit slechts 15,6%. In totaal worden 24 op 27 beleidsdomeinen op deze wijze opgevolgd.

Procentuele evolutie van beleidsindicatoren met gegevens

Omwille van wijzigingen in standaarden binnen de ICT-infrastructuur van het ministerie (geen ondersteuning meer door outsourcer van Lotus Notes software) is de databank nu opgenomen in het datawarehouse van APS. Dankzij de webversie is de inhoud decentraal aanpasbaar en consulteerbaar. De toegang blijft voorlopig beperkt tot gemandateerde ambtenaren en bevoegde kabinetten. De openbaarheid van de indicatoren neemt stelselmatig toe. Ze worden gebruikt en becommentarieerd in publicaties van de betrokken administraties (vb. onderwijs, tewerkstelling, milieu, welzijn, O&O, personeelszaken...) of in de publicaties van APS (zie VRIND, Pact van Vilvoorde,...). Vlaanderen participeert ook aan federale en internationale rapporteringen zoals de Indicatoren van de Top van Lissabon, armoedeaarverslag,... Dit zijn beleidstoepassingen. Via allerlei MIS-systemen wordt ook informatie ingewonnen en gebruikt voor managementtoepassingen (vb. PLOEG-evaluatie, jaarrapporten van departementen, ...).

Het gebruik binnen de financiële cyclus is nog eerder beperkt hoewel bij de begrotingsinstructies hiernaar uitdrukkelijk wordt gevraagd. De informatie moet normaal in de memories van toelichting bij de functionele programma's terug te vinden zijn.

Indicatoren creëren kansen voor een transparanter en rationeler beleid en beheer. Uit een bevraging (SBOV, 2002) binnen het ministerie en bij de VOI's blijkt dat men vreest voor overdreven bureaucratisering en een overdreven focus op meetbare zaken. Indicatoren kunnen zonder voldoende achtergrondkennis misbruikt worden of verkeerd geïnterpreteerd worden, aldus sommige respondenten.

Monitoring heeft in elk geval de vraag naar statistieken doen toenemen. De behoeften die op beleidsniveau hieruit voortvloeien, werden onder meer in het SMP opgenomen.

3. Internationaal vergelijkbare statistieken en referentiestatistieken

De internationale vergelijkbaarheid van statistieken is een delicaat punt. Het is vaak een kwestie van lange discussies over definities, beschikbaarheid van cijfers (kostprijsselement!). En zo ze bestaan, worden ze veelal met grote vertraging t.o.v. het meetmoment gepubliceerd.

In de Eurostat Regiostatistieken zijn 32 op de 49 reeksen m.b.t. Vlaanderen even recent als deze van de EU-lidstaten. Er is vooral een achterstand inzake energie- en transportstatistieken onder meer omwille van de federaal gedeelde bevoegdheden.

De voorbije jaren werden resultaten geboekt in het kader van benchmarking. Vlaanderen schrijft zich bewust in de internationale context in om zo de prestaties van Vlaanderen mee in kaart te brengen en een toetsingskader te hebben voor de bereikte effecten. Zo worden op Vlaams niveau de monitoringsets m.b.t. de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren en duurzaamheid (indicatoren Top van Lissabon, Göteborg en Laken) op systematische wijze opgevolgd.

Een probleem met de Europese indicatorensets is dat deze in sommige domeinen zonder inspraak van de regio's worden aangepast: definities wijzigen, indicatoren worden toegevoegd en weggelaten. Een positieve element is dat er recent (begin 2003) op het federale niveau een bereidheid is om ook regionale cijfers mee te delen aan de Europese Unie met betrekking tot de opvolging van het Lissabonproces. Vlaanderen was hier vragende partij voor wat de geregionaliseerde materies betreft.

4. Kwaliteitszorg

Kwaliteitsdimensies

De kwaliteitszorg inzake overheidsstatistieken is een bijzonder aandachtspunt. Het gaat dan niet alleen om de accuraatheid van de cijfers maar ook over andere aspecten. Volgens het Europese Qualstat project (Eurostat 1996) is kwaliteit een zaak van:

- relevantie t.o.v. de gebruikers;
- nauwkeurigheid: aansluiting tussen reële en geschatte waarde;
- tijdigheid volgens afgesproken tijdschema;
- toegankelijkheid: helder volgens de wensen van de gebruikers, metadata;
- vergelijkbaarheid in tijd en ruimte;
- coherentie: samenhang tussen meerdere bronnen;
- volledigheid.

De band tussen de gegevensverzameling en de informatiebehoefte van de overheid is de voorbije jaren versterkt (*beleidsrelevantie*). Aanwijzingen hiervoor kan men vinden in de gewijzigde inhoud van VRIND waarin men evolueerde van een verzameling van 'beschikbare' statistieken naar een stramien van beleidslijnen die aan de hand van beleidsindicatoren systematisch worden opgevolgd.

Tijdigheid is een kritische factor geworden omdat de overheid ten allen tijde verantwoording moet kunnen afleggen en op geregelde tijdstippen monitoringrapporten moet voorleggen aan het Parlement.

Hierdoor ontstaat soms wel een spanning tussen tijdigheid en accuraatheid. Door gebruik te maken van nieuwe verspreidingskanalen zoals de website, kunnen beschikbare statistieken sneller worden ter beschikking gesteld van de gebruiker. De APS-publicaties worden daarom sedert 2001 actueel gehouden via de elektronische weg.

Volledigheid kan benaderd worden vanuit een klantenperspectief en moet dan worden afgetoetst aan de noden van de gebruikers. Volledigheid kan ook vanuit de invalshoek van doeltreffendheid bekeken worden: weten we genoeg over het gestelde probleem aan de hand van de meetbaar gestelde prestatie of effect? Bepaalde kwalitatieve aspecten zijn moeilijker in cijfers uit te drukken. Beschrijvend onderzoek naar oorzaak en gevolgrelaties biedt hier een aanvullende bron van informatie.

Bij de samenstelling van het statistisch meerjarenprogramma vormen kwaliteitsdimensies het stramien van metadata waarover telkenmale uitspraken moeten worden gedaan en waaraan initiatieven moeten worden gekoppeld in het actieprogramma.

We zijn nog niet toe aan het certifiëren van statistieken. Dit vergt immers een screening en auditing van het volledige proces gaande van de definitie, het verzamelen, het opslaan en ontsluiten van databanken, het analyseren tot het verspreiden van statistieken.

Bij een total quality management moet ook de kwaliteit van de organisatie in ogenschouw genomen worden. De competentie van de medewerkers vormt hierbij een kritische factor naast strategie, klantgerichtheid,...

Beschrijving en explicitering van de kwaliteit van data

Een eerste stap in de totale kwaliteitszorg is het goed beschrijven en expliciteren van de stand van zaken voor de onderscheiden kwaliteitsdimensies. Het is pas als we 'weten' dat er kan geredigeerd worden.

We hebben het dan over metadata, dit is informatie over de beschikbare statistieken. FRED, de functionele regionale databank, is hiervan een voorbeeld. Het is een initiatief van de administratie Planning en Statistiek en kent reeds een hele totstandkominggeschiedenis (sinds 1996). Momenteel bevat de metadatabank een duizendtal statistiekreeksen informatie over de dimensies, de definitie, de meetmethode, de frequentie, de producent (instelling), de wijze van verspreiding, de volgende actualisatie. Er wordt tevens melding gemaakt van een contactpersoon die nog meer duiding kan geven bij de reeksen. APS voegt hieraan commentaar toe over de betrouwbaarheid van de data en dit op basis van de bekomen informatie en ervaringen bij het gebruik en analyse van de reeks, vergelijking met analoge bronnen,...

De metadatabank wordt beheerd door APS.

Initieel was FRED geconcipeerd vanuit de behoefte inzicht te bekomen in het aanwezige aanbod aan regionale cijfers, dus eerder als referentiedatabank. Door de afhankelijkheid van de invoer van gegevens door de statistiekproducenten (de productie is in Vlaanderen een decentraal gebeuren en is verbonden met de administratieve activiteiten) en de wijzigende vraag naar de aard van statistieken, kan deze metadatabank niet alleen de rol vervullen van instrument om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen.

In een eerste versie (1999) was FRED minder klantvriendelijk door de nogal complexe invoermodules en de noodzaak om over een modem te beschikken en de nodige software om het systeem te kunnen voeden en consulteren. De volgende versie (2001) werd web-gebaseerd uitgewerkt waardoor er een ruimer publiek kon bereikt worden. De functie van de metadata werd toegespitst op het goede gebruik van statistieken: weet waarover het gaat en interpreteer de reeksen correct op basis van de beschreven definities.

Dankzij de integratie van de metadatabank in de APS-website konden hieraan bijkomende functionaliteiten worden gekoppeld zoals de zoekmachine, de emailfunctie en helpdesk. Dit maakt het instrument meer interactief. Het levert signalen over de aard van de vragen naar meer en tijdige statistieken, de kenmerken van de statistiekgebruiker in Vlaanderen,...

Kwaliteit van surveys

Binnen de administratie Planning en Statistiek zijn meerdere initiatieven genomen inzake kwaliteitszorg. Eerst en vooral werd beslist om de competentie in de organisatie te verhogen door de aanwerving van hooggeschoold en gespecialiseerd personeel. Dit heeft geleid tot een eigen procesopvolging van de eigen survey, een veel geconsulteerde kwaliteitsrichtlijn survey, een uitgewerkt aanbestedingsdossier dat als voorbeeld kan dienen en betrokkenheid en advisering bij andere surveys in het ministerie met het oog op kwaliteitsverhoging. Een inventaris van surveys in opdracht van de Vlaamse overheid werd opgesteld met als doel de onderlinge afstemming te verhogen, de ontsluiting te bevorderen en op die manier secundaire analyses mogelijk te maken in plaats van steeds nieuwe data te verzamelen.

Tevens wordt de APS-survey goed gedocumenteerd (codeboek) met overzicht van de vragen van de voorbije jaren. Publicaties worden vooraf gereviewd hetzij door collega's hetzij door externe experts zoals dit het geval is bij de publicatie van het congresboek Vlaanderen Gepeild. Een wetenschappelijk comité samengesteld uit methodologen uit alle Vlaamse universiteiten, adviseert over het procesverloop van de APS-survey, het bestek en de selectie van het veldwerkbureau, de vragenlijst, de non-responsanalyse,... met het doel de hoogste standaarden te bereiken inzake surveyonderzoek.

Competentieverhoging personeel: opleiding en werving statistici

Samen met de vraag naar meer indicatoren en statistieken, voelen de administraties steeds meer de behoefte aan goed opgeleide ambtenaren met een zekere basiskennis van statistiek. Soms worden in functie hiervan specifieke wervingen gedaan ten behoeve van de beleidsvoorbereidende cellen, in vele andere gevallen zoekt men uitwegen door aanwezige ambtenaren bij te scholen. De administratie planning en statistiek nam de taak op zich jaarlijks een cursus beschrijvende en analytische statistiek te organiseren voor ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Binnen APS werden op basis van een ontwerp van procesplan voor de horizontale functie statistiek twee experts inzake statistiek geworven. De bedoeling was om vanuit een centrale functie de deskundigheid binnen de Vlaamse overheid systematisch mee op te bouwen en de aandacht voor statistiek continu te stimuleren. Naast de interne kwaliteitszorg voor de producten van APS, staan de experts ook ter beschikking voor advies inzake steekproeftrekking, analysetechnieken, soms werden meer complexe bewerkingen op grote databestanden zelf uitgevoerd.

Naast de twee statistici (werving in 1997-98) werden recent op basis van de in voorbereiding zijnde nieuwe PEP voor de studiedienst, ook een expert inzake kwaliteitszorg statistiek en een methodoloog surveyonderzoek aangeworven.

Deze personen hebben als opdracht richtlijnen op te stellen om het productieproces te optimaliseren en het databasebeheer performanter te maken. De richtlijnen zullen ruim worden bekend gemaakt mede in het vooruitzicht van de bestuurlijke reorganisatie. Ieder departement blijft verantwoordelijk voor de aanmaak van haar cijfers en voor het nemen van de nodige kwaliteitsmaatregelen. De handleidingen inzake indicatoren, surveyonderzoek en statistiek worden ruim verspreid via de website samen met linken naar buitenlandse goede voorbeelden in binnen- en buitenland.

5. Groei van de middelen

Om de ambitieuze doelstellingen die in de beleidsnota Vlaamse Statistieken 2000-2004 werden vooropgesteld te realiseren, werden de middelen sterk verhoogd.

Overzicht van de begroting 1999-2004, programma 21.1 Allerhande uitgaven voor activiteiten inzake planning en statistiek

	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ontwerp
BA 12.02						
GVK	13,4	20	843	877	877	877
GOK	11	14,9	744	920	855	650
BA 33.50						
NGK				25	25	25

in duizend euro

De budgetten die in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap worden gereserveerd voor de uitvoering van programma 21.1 vormen de werkmiddelen voor de administratie Planning en Statistiek. Ze worden aangewend voor de organisatie van het veldwerk van de jaarlijkse survey naar waarden, houdingen en gedragingen van de Vlamingen, voor de publicatie van monitoringrapporten zoals VRIND, Profiel Vlaanderen, Conjunctuurnota en Vlaanderen in Cijfers en voor de verspreiding van wetenschappelijke bijdragen onder meer in de publicatiereeksen Stativaria en Vlaanderen Gepeild.

De grote sprong voorwaarts in de budgetten was ook nodig om als statistiek- en planningdienst voor de Vlaamse regering te kunnen beschikken over moderne middelen voor document- en databasebeheer en verspreiding. In 1999 werd door APS een eigen website ontwikkeld en een databank voor de opvolging van de beleidsindicatoren opgebouwd. De functionele regionale databank met metadata over statistiekreeksen die op de website worden aangeboden, vervolledigde het aanbod. Aan deze applicaties en databanken werden op geregelde tijdstippen verbeteringswerken uitgevoerd om de klantvriendelijkheid bij de (externe) invoer van data en in het gebruik te verhogen. De APS-website maakt deel uit van het luik 'overheid' in de portal www.vlaanderen.be.

Sinds 2001 werd tenslotte aanvang gemaakt met de uitbouw van een datawarehouse dat de ontsluiting van grote bronbestanden moet faciliteren zowel ten behoeve van het studiewerk binnen APS als ter ondersteuning van projecten van dataverzameling en ontsluiting in andere departementen.

Om het plaatje volledig te maken moeten naast de werkmiddelen eveneens de personeelskosten worden vermeld. Deze zijn verbonden aan het personeelskader. Dit heeft de voorbije vier jaren niet

alleen een uitbreiding gekend maar ook een niveauverhoging. Deze laatste is verbonden aan de verschuiving van de opdrachten van de administratie Planning en Statistiek van een louter coördinerende functie inzake strategische planning en monitoring (zie VRIND) naar een kenniscentrum inzake statistiek en survey en de uitbouw van de horizontale functie statistiek met een eenloket.

Evolutie van personeelsbezetting, in VTE

Niveau	A	B	C	D/E	TOTAAL
1999	10,6	2,8	1,5	4,5	19,4
2003 (augustus)	21,9	2,9	3,0	2,2	30 + 1 startbaner

Binnen de equipe van universitair geschoolden zijn er momenteel naast de leidend ambtenaar, 9 experten/adviseurs (niveau A2). In 1999 ging het om 6,5 VTE op niveau A2.

Zij vervullen naast hun expertrol meestal ook de functie van projectcoördinator over grootschalige projecten met domeinoverschrijdend karakter. De basis van de werking draait om de zogenaamde domeinverantwoordelijken die het algemene beleid opvolgen en via hun netwerken binnen de administraties en VOI's data verzamelen, bewerken en becommentariëren voor de diverse opdrachten.

II VOORUITZICHTEN VOOR 2004

1. Beter besturen ondersteunen

Beter bestuurlijk beleid

Deze legislatuur zal nog een aanzet worden gegeven tot uitvoering van het grootschalige project Beter Bestuurlijk Beleid in Vlaanderen. De bevoegdheid planning en statistiek wordt ondergebracht bij de IVA "studiedienst van de Vlaamse regering", dat een onderdeel vormt van de diensten van de minister-president. De missie die deze nieuwe dienst meekrijgt is het ondersteunen van de regering bij haar geïntegreerd en toekomstgericht beleid.

Omdat het menselijk kapitaal essentieel is in een studiedienst werd een traject van competentiedefiniëring afgelegd. Voor de onderscheiden processen werden de gewenste competenties omschreven. Om de organisatiestructuur af te stemmen op de nieuwe processen en een aangepast personeelskader te scheppen werd een procesimplementatie- en personeelsplan uitgewerkt.

Binnen dit kader zal het mogelijk worden scenario's voor Vlaanderen uit te werken en impactanalyses uit te voeren op demografisch en macro-economisch vlak, zullen beleidsaanbevelingen worden geformuleerd op basis van primair verzamelde data (onder meer via enquêtes) en zal de conceptualisering van de monitoring van meer complexere fenomenen kunnen worden bestudeerd.

Initiëren van nieuwe beleidscyclus

Ongeacht de reorganisatie van de diensten moeten in 2004 stappen worden gezet voor het initiëren en ondersteunen van een nieuwe beleidscyclus. In juni 2004 vinden immers de verkiezingen plaats voor het Vlaams Parlement. Ter voorbereiding van de regeringsonderhandelingen bereidt het ministerie in het kader van haar beleidsvoorbereidende taak een *'Bijdrage aan de komende regering'* voor. Naast een algemene omgevingsanalyse zal per (nieuw) beleidsdomein een document worden voorbereid: vertrekkende van een sectoriele omgevingsanalyse zullen uitdagingen, bedreigingen en opportuniteiten worden gesignaleerd en zullen voorstellen van acties worden geformuleerd. Ook de budgettaire ruimte zal globaal worden benaderd in een meerjarenperspectief.

APS staat in voor de *algemene omgevingsanalyse*. Deze heeft als doel de dynamische omgeving waarin Vlaanderen zich beweegt in kaart te brengen en te wijzen op bedreigingen maar ook op uitdagingen en opportuniteiten. We zitten immers in een periode met grote veranderingen en transitieprocessen.

Een duurzaam beleid kan dan ook niet meer gericht zijn op korte termijnontwikkelingen of benaderd worden vanuit één regio of vanuit één beleidsdomein. Een duurzame ontwikkeling vraagt een verregaande integratie van beleidsprocessen. Wil Vlaanderen op een gefundeerde manier kunnen participeren op nieuwe ontwikkelingen dan zal het moeten beschikken over strategische beleidsinformatie die inzicht geeft over geïntegreerde ontwikkelingsprocessen en dit zowel op korte als lange termijn.

Tegen de volgende regeringsvorming (juni 2004) zal APS een *algemene omgevingsanalyse* uitgeschreven en gedocumenteerd hebben.

In de volgende editie van **VRIND** (uitgave tegen april 2004) zal naast een terugblikken op de voorbije regeerperiode (meetbaar gemaakt aan de hand van indicatoren), een kwalitatieve beschrijving worden meegegeven van de kwantiteit, kwaliteit, functie en de geografische spreiding van de componenten die de ontwikkeling van Vlaanderen als een systeem beïnvloeden. Trends in deze componenten van het menselijk kapitaal (gezondheid, kennis en kunde, cultuur en waarden) het milieukapitaal (milieu en voorraad aan natuurlijke hulpbronnen) het technisch-economische kapitaal (infrastructuren, financiën) en het institutionele kapitaal (wettelijke regelingen, organisatie van de overheid, engagement van de burger) kunnen problemen stellen of nieuwe kansen bieden. De beschrijvingen van de verbanden tussen deze kapitalen zal een inzicht geven in de zaken waaraan de overheid aandacht zal moeten geven om tot een duurzame ontwikkeling te komen.

Nood aan beleidsinformatie en instrumenten ter ondersteuning van de beleids- en beheercyclus

De professionalisering en vermaatschappelijking van de wijze van beleidsvoering wordt een grote uitdaging.

Beleidsmakers en hun beleidsondersteunende diensten hebben behoefte aan een goed instrumentarium om terug te blikken en het verleden te evalueren, maar evengoed om vooruit te kijken zonder daarbij de opvolging van de dagelijkse werkzaamheden te vergeten.

Deze nieuwe benadering van beleidsvoorbereidend werk vereist ook een andere wijze van beleidsonderzoek, veel meer multi- en interdisciplinair gericht. Bovendien wordt de interactie tussen de verschillende stakeholders in methoden met deze meer interactieve methoden moeten leren omgaan.

Er staan boekenrekken vol met managementliteratuur, sociaal-wetenschappelijke onderzoeksmethodes maar wat is toepasbaar en realistisch haalbaar in een overheidscontext? Eerst moet men een overzicht en een inzicht hebben in de essentie van deze methoden, hun merites en beperkingen. De keuze van deze methoden zal afhankelijk zijn van de doelstelling die de overheid heeft (kennis verhogen, draagvlak creëren, acties coördineren, communicatie en PR...), van de tijd en de middelen die men wil investeren in beleidsvoorbereiding en –evaluatie, de verwachtingen die de stakeholders hebben bij de deelname aan dergelijke assessments.

APS heeft hierin een taak te vervullen: kennis opbouwen inzake allerhande methoden inzake beleidsevaluatie, omgevingsmonitoring, toekomstverkenningen. Deze kennis moet ze delen met de andere ministeries zodat een aanpak op maat kan gekozen worden maar met toch voldoende garanties op maatschappelijk aanvaarde en betrouwbare resultaten.

In 2004 zal een bruikbare **handleiding** worden opgesteld **voor de beleidsvoorbereidende cellen** binnen het ministerie. Bij wijze van voorbeeld zal samen met het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie voor Vlaanderen concreter nagedacht worden over de wijze waarop een beleidseffectrapportering op het niveau Vlaanderen best kan worden aangepakt. Op basis van een analyse van bestaande technieken van beleidsevaluatieonderzoek en goede voorbeelden in buitenland, zal een advies worden voorbereid over wat de inhoud kan zijn van een beleideffectrapport dat jaarlijks de begroting begeleidt, welke de actoren zijn in dit proces en wie het zal aansturen en coördineren en ten slotte hoe de relevante informatie zal verzameld worden.

Ook op macro-economisch vlak is er evenzeer behoefte aan modellen die toelaten projecties met betrekking tot de Vlaamse economie te maken of impactanalyses uit te voeren. Het open karakter van onze economie leidt ertoe dat met vele exogene factoren zal moeten rekening worden gehouden (vb. wat als de EU verder uitbreidt naar 25 en meer lidstaten?).

In 2004 zal door de studiedienst een **overzicht worden opgesteld van analytische modellen die in Vlaamse of federale overheidsdiensten worden gebruikt, welke hun sterkten en zwakten zijn en welke andere voorbeelden in de privé-sector of in het buitenland inspirerend kunnen werken.**

Modellen moeten worden uitgetest voor de Vlaamse context. Voor het voeden van het model zullen voor een aantal parameters voorafgaandelijk nog inspanningen moeten worden geleverd om kwaliteitsvolle en tijdige regionale reeksen te verwerven, ze zonodig zelf te verzamelen of te schatten. In een overheidscontext is het belangrijk dat de onderliggende hypothesen en berekeningen klaar en helder worden uiteengezet zodat er voldoende transparantie is en verantwoording kan worden gegeven voor de gekozen scenario's.

Ook de kortere termijn conjunctuurschommelingen zullen op Vlaams niveau worden opgevolgd. De studiedienst zal in 2004 werk maken van een **geïntegreerde conjunctuurbarometer voor Vlaanderen.**

Daarnaast zal continuïteit worden gegeven aan een aantal **standaardrapporteringen**. Het betreft onder meer **VRIND** dat een globaal overzicht geeft van de beleidseffecten en van de omgeving waarbinnen de Vlaamse overheid opereert. Op vraag van de regering zullen ook nieuwe indicatorensets m.b.t. transversale thema's worden geconcipieerd en opgevolgd. We kunnen hier melding maken van reeds gedefinieerde indicatoren ter opvolging van het **Lissabon-proces** (indicatoren inzake duurzaamheid) en het **Pact van Vilvoorde**.

2. Integrale kwaliteitszorg indicatoren en statistieken binnen een kennisorganisatie

Naar een meer systematische aanpak

De aandacht voor kennis neemt toe en wordt dan ook een kritische succesfactor voor het beleid en de uitvoering ervan. *Kennismanagement* kan gezien worden als een middel om de invoering van *kwaliteitssystemen* te vergemakkelijken.

Bij integrale kwaliteitszorg staat het motiveren en sensibiliseren van alle medewerkers tot kwaliteitsgericht handelen en het voortdurend verbeteren en beheersen van alle bedrijfsprocessen centraal.

In beide concepten is er een integrale benadering. Bij kennisopbouw, -beheer en -verspreiding is zowel *HRM* van belang (ondersteunend leiderschap, stimuleren tot vorming, motiveren van personeel, ruimte bieden voor innovatie, leren van elkaar en feedback geven en krijgen, ..), *de processen* ter ondersteuning van de missie en visie van de organisatie (bepalen van strategie, aandacht voor kennis doorgeven en exploratie van nieuwe dingen,...) als de *technologische onderbouw* (ICT voor dataopslag en verspreiding).

Bij integrale kwaliteitszorg mag ook het perspectief van de klant niet uit het oog worden verloren. Klanten, in dit geval de prioritaire gebruikers van statistieken en indicatoren (kabinetten, Parlement, beleidsvoorbereidende administratieve cellen) zorgen voor inbreng van nieuwe ideeën en feedback.

Doorheen heel de organisatie zullen de principes van kennismanagement moeten doordringen en geïmplementeerd worden. Samen met het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie zal een *theoretisch kader worden uitgewerkt dat de kwaliteitszorg van statistieken en indicatoren zal integreren in de principes van kennismanagement*. Na toetsing bij de departementen (via netwerk van meetcoördinatoren) en vergelijkend onderzoek met buitenlandse situaties, zal een model worden aangeboden dat tegelijk wetenschappelijk onderbouwd is en een hoge uitvoerbaarheidgraad heeft.

De bedoeling is dat doorheen het hele ministerie een zelfde *framework* wordt aangeboden aangaande een **strategische visie op het kwaliteitsbeleid van statistieken en indicatoren**. De studiedienst zal hierover een aanbeveling formuleren.

Kwaliteitszorg inzake het statistisch productieproces

APS zal een handleiding schrijven over het luik van het statistisch productieproces. Hierbij moeten we streven naar een optimalisatie van de functionaliteit (afgestemd op de informatiebehoefte), de validiteit en de betrouwbaarheid en de aanvaarding van de statistiekreeks (politiek en ambtelijk).

Het begrip kwaliteit wordt verder uitgediept en wordt concreet en meetbaar gemaakt aan de hand van procesindicatoren. De handleiding zal een checklist aanreiken op basis waarvan de producenten en gebruikers zelf een onderzoek kunnen doen naar dit kwaliteitsniveau van de aangeboden statistiekreeks. Bij wijze van voorbeeld worden door APS enkele kwaliteitsrapporten over bestaande reeksen uitgewerkt. Deze spontane audits moeten aanleiding geven tot verbeteracties en worden dus in opbouwende sfeer opgesteld.

Op termijn moet dit leiden tot kwaliteitlabeling en zullen de officiële regionale data moeten beantwoorden aan de vereisten die in de handleiding beschreven staan voor de verschillende kwaliteitsdimensies.

Netwerken en afspraken inzake informatiemanagement

De noodzaak aan netwerkvorming en aan het afspreken van standaarden bij de opbouw en het gebruik van databestanden laat zich nu reeds voelen. Op initiatief van het College van secretarissen-generaal werd een project opgestart met het oog op een *geïntegreerd informatie kader*. De uitgangspunten en de strategie werden reeds overlegd op interdepartementaal vlak. Het gaat om een aantal generieke inhoudelijke vereisten op het niveau van de data, generieke processen en procedures die borg staan voor de verwerking van data tot kwaliteitsvolle informatie en strategische informaticastandaarden voor de opslag en de uitwisseling van data. Ieder blijft geresponsabiliseerd en er worden afspraken gemaakt tot op welk niveau van identificatie en aggregatie men standaarden zal naleven doorheen de hele organisatie. Dit is een spontaan gegroeid project. De studiedienst zal de implementatie van dit procesplan mee sturen en opvolgen meer in het bijzonder voor wat statistieken en indicatoren betreft.

3. Verminderen enquêtedruk

Het centrale meldpunt surveyonderzoek

Het huidige meldpunt bij de administratie Planning en Statistiek is gebaseerd op vrijwillige medewerking. Alle informatie is online consulteerbaar via de APS-website. De **ontsluiting van de inventaris** zal in 2004 **geoptimaliseerd worden** door het zoeken niet alleen per domein te faciliteren maar ook volgens de onderzochte variabelen of concepten, organiserende instelling, doelgroep,... Waar toegestaan, zal ook het bestand of een link naar de leverancier van de data worden toegevoegd. Hierbij zullen uiteraard de voorwaarden inzake bescherming van de persoonlijke levenssfeer worden bewaakt (anonimiseren van data, vertrouwelijkheidcontract).

APS-survey

De **jaarlijkse survey naar waarden, houdingen en gedragingen** die door APS wordt georganiseerd bij een representatieve steekproef van 1500 personen tussen 18 en 85 jaar, woonachtig in het Vlaamse Gewest of Nederlandstaligen woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, is een beleidsinstrument.

Naast algemene achtergrondvariabelen en vaste items (vb. vertrouwen in overheid, in 1996 tot 2000, 2002) wordt jaarlijks een maatschappelijk relevant thema diepgaander bevraagd. In overleg met het politieke niveau kwamen de voorbije jaren volgende thema's aan bod: houdingen en gedragingen t.o.v. milieu (1999, 2002), culturele en sportdeelname (1999) opleidingen en ICT (2001, 2003), sociale relaties en uitsluiting (2002).

In 2004 zal dieper worden ingegaan op de *problematiek van de steden en de ruimtelijke ordening in Vlaanderen (ook in 1998)*.

Sommige jaren wordt medewerking verleend aan andere onderzoeken die relevant zijn voor het Vlaamse beleid zoals tijdsbesteding (TOR-groep VUB), het internationale onderzoek naar genderrol in relatie gezin en arbeid (ISSP), het vertrouwen in de instellingen en klantentevredenheid van de dienstverlening van de Vlaamse overheid (Instituut voor de Overheid, KULeuven), het gebruik van nieuwe technologie (KULeuven),... Net als in 2002 zal in 2004 deelgenomen worden aan de **Internationale Sociale Survey (ISSP) met als thema "burgerschap"**.

De resultaten van de survey worden vrij snel bekend gemaakt via de APS-publicaties zoals VRIND, Stativaria. Om de twee jaar wordt een studiedag georganiseerd waarop de Vlaamse universiteiten het forum krijgen om hun resultaten van diepgaander analyses aan een ruimer publiek bekend te maken. De studiedagen Vlaanderen Gepeild vonden plaats in 1999, 2001 en 2003 telkenmale met een wetenschappelijke publicatie. In 2003 werden de artikels wetenschappelijk gereviewd onder meer door onderzoekers die verbonden zijn aan het Sociaal Cultureel Planbureau in Nederland.

De datasets kunnen worden opgevraagd en worden ter beschikking gesteld aan overheden en wetenschappelijke instellingen ten behoeve van beleidsgericht onderzoek.

4. Onderhandelingsdossier m.h.o. op de volwaardige uitoefening van bevoegdheden inzake statistiekbeleid

De meeste grondwetspecialisten (zie eerdere adviezen Alen 115, Van Oshoven 1996, Dumortier 2001) stellen op basis van de interpretatie van artikel 6bis, 8 en 9 van de Bijzondere Wetten tot Hervorming der Instellingen dat statistiek een accessoire bevoegdheid is. De gewesten en gemeenschappen kunnen derhalve eigen statistieken opstellen die nodig zijn om hun beleid te onderbouwen, te evalueren en uit te voeren. Zij mogen evenwel geen afbreuk doen aan de spelregels inzake het statistisch geheim waarvoor de federale overheid exclusief bevoegd is. Ook het Vlaams Parlement nam in haar resolutie ter bevordering van homogene bevoegdheidspakketten (3 maart 1999) het standpunt in dat de deelstaten een eigen statistiekbeleid kunnen voeren.

Niettemin blijven er belemmeringen bestaan bij het uitoefenen van de statistiekbevoegdheid door de toch nog dominante houding van het federale niveau en door het feit dat de bepalingen in de federale statistiekwet van 1962 geen rekening houden met de verdere stappen inzake de staatshervorming.

We sommen hierna enkele knelpunten op.

- Geen transparante regeling m.b.t. toegang tot atomaire gegevens in federale databanken en de lange administratieve procedures voor de gevallen waar de toegang wel geregeld is (vb. Rijksregister).
- Geen systematisch overleg over het statistiekbeleid m.b.t. gemeenschappelijke aandachtspunten zoals internationale rapporteringen. Er werden wel initiatieven genomen op ambtelijk vlak maar zonder garanties op het politieke niveau.
- Verplichting m.b.t. gegevensinzameling door lokale besturen en de vermeende exclusieve bevoegdheid van het NIS om bij KB verplichte deelname aan enquêtes te kunnen opleggen aan personen, bedrijven en instellingen.

Vlaanderen vraagt volgende waarborgen bij de komende onderhandelingen m.b.t. de bevoegdheidsverdeling tussen federale staat en de gewesten en gemeenschappen.

- Bevestiging van autonome bevoegdheid van de deelstaten inzake openbare regionale statistieken hetzij in de Bijzondere Wet hetzij in de Statistiekwet. De expliciete vermelding is aangewezen met het oog op een accreditering door en officiële vertegenwoordiging op internationale fora.
- Partnerschap op basis van gelijkwaardigheid bij het uitoefenen van parallelle bevoegdheid inzake statistiek onder meer door de oprichting van het Coördinatiecomité zoals reeds voorzien in de Statistiekwet van 1962. Dit overlegkader moet een mandaat krijgen zowel door de federale als door de gewestelijke overheden door middel van een samenwerkingsakkoord. De samenstelling moet paritair zijn en het voorzitterschap wisselend om de gelijkheid te benadrukken. Dit comité zal onder vermelde voorwaarden beslissingen kunnen nemen inzake het geïntegreerd statistisch meerjarenprogramma, de standpuntbepalingen op internationale fora, standaarden en normen m.b.t. gemeenschappelijk op te stellen statistieken en metadata, de verdeling van subsidies gekoppeld aan rapporteringverplichtingen, ...
- Functionele vertegenwoordiging op internationale statistiekinstanties. De delegatie zal een weerspiegeling zijn van de bevoegdheidsverdeling zoals geregeld in de opeenvolgende staatshervormingen. Er wordt een autoriteit op methodologisch vlak aangesteld, eveneens paritair samengesteld en gemandateerd, die beslissingen kan nemen en richtlijnen (methodologisch) kan geven ter concretisering van internationale onderrichtingen, standaarden en normen m.h.o. op de aggregatie van de gegevens op Belgisch niveau. Dit kan de Hoge Raad voor de Statistiek zijn maar ook een interregionaal erkend overlegplatform voor meer specifieke statistieken.
Daar waar Vlaamse vertegenwoordigers erkend zijn, zullen de regionale data via deze kanalen of hun medeweten worden overgemaakt aan de vragende multilaterale instantie
Wanneer er nog geen erkenning is van de regio's zoals bvb. bij Eurostat, zullen afspraken worden gemaakt met de federale instantie die wel geaccrediteerd is. In elk geval wordt gevraagd dat de Vlaamse data onverwijld worden ter beschikking gesteld.
- Zowel op federaal als op gewestelijk niveau wordt een kwaliteitszorgbeleid ingevoerd dat moet bijdragen tot tijdige, relevante en accurate statistieken. Ieder beleidsniveau is evenwel autonoom bevoegd om dit te organiseren en een eigen competentiebeleid te voeren.
- De koppeling van databanken en de toegang tot atomaire data moet algemeen worden geregeld met respect voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en op basis van gelijkwaardigheid tussen de overheidsdiensten die belast zijn met beleidsondersteunend werk.
- Het NIS kan aan de gemeenten enkel verplichting opleggen tot kosteloze medewerking aan dataverzameling nadat hierover een samenwerkingsakkoord is afgesloten met de voogdijoverheden voor de lokale besturen.
- Vlaanderen kan op basis van een autonome beslissing personen, instellingen en bedrijven verplichten informatie (statistieken) mee te delen aan de daarvoor geautoriseerde instantie. Ze kan de toepassing van deze gedragsregel controleren.

5. Technologische ondersteuning

Interoperationaliteit van databanken

Technologische ondersteuning is zoals eerder gesteld een belangrijke peiler in het kennismanagement. Ook in de beleidsbrief Vlaamse Statistiek werd aangepaste ICT-ondersteuning aangekondigd als een kritische succesfactor.

Eerst zal er moeten bekeken worden wat de interne behoeften zijn aan ICT-infrastructuur en softwarepakketten. ICT moet ertoe bijdragen dat de opdrachten, de missie en visie van de dienst worden gerealiseerd.

Steeds meer spelen ook eisen van interoperabiliteit zowel op het niveau van de data als van applicaties. Inzake data gaat het over de uitwisseling van gegevens tussen databanken, de transformatie van uitgewisselde gegevens, het synchroniseren van databanken en een gemeenschappelijke laag waarlangs toegang mogelijk is tot verschillende databanken. Inzake applicaties gaat het over het kunnen communiceren tussen twee systemen.

Er wordt hierbij best pro-actief gewerkt zodat de vertaalslag tussen verschillende coderingen tot een minimum wordt herleid. Aangezien de netwerking zich niet beperkt tot het Vlaamse niveau zal ook rekening moeten gehouden worden met reeds ontwikkelde applicaties en databanken op federaal niveau (vb. Kruispuntbank Bedrijven). Dit veronderstelt dan wel dat er voorafgaandelijk overleg moet plaatsvinden zodat uitwisseling van gegevens vlot kan verlopen in beide richtingen. Hetzelfde geldt in de relatie met de gemeenten.

Inzake de identificatie van natuurlijke personen is het rijksregisternummer de aangewezen sleutel. De elektronische identiteitskaart zal dit faciliteren. Er stellen zich nog juridische problemen en bovendien zal er ten behoeve van het Vlaamse beleid een aanvullend register moeten worden bijgehouden (vb. integratie van nieuwkomers).

Voor wat de rechtspersonen betreft, zal aansluiting worden gezocht bij het federale project Kruispuntbank Ondernemingen. Ook hier zal een aanvulling moeten gebeuren voor instellingen waarmee de Vlaamse overheid relaties onderhoudt bvb. in het kader van ontwikkelingssamenwerking. Er moet ook meer diepgang komen zodat tot op het niveau van de vestiging informatie kan opgeslagen worden (vb. alle overheidsbedrijven van de stad Antwerpen, de stadsscholen en ziekenhuizen hebben 1 ID). Er zal een bijkomende rolidentificatie nodig zijn om het specifieke beleid per domein tot zijn recht te laten komen.

Voor wat de grondgebonden informatie betreft, bestaat reeds een GIS-systeem. Het Centraal Referentie Adresbestand (CRAB) past binnen het ontwerp van nationaal adresmodel (BEST). Van hieruit is een koppeling mogelijk met gemeenten en statistische sectoren.

Naast de uniforme beschrijving van de objecten moeten er ook afspraken komen over de benaming van een aantal attributen of eigenschappen van die personen, rechtspersonen en gebieden die van belang zijn voor uitwisseling tussen de ministeries en die door APS, later de studiedienst, moeten kunnen geaggregeerd en bewerkt worden tot beleidsinformatie. Er bestaan reeds internationaal gevalideerde coderingen (vb. NACE-code voor economische structuur). Binnen gebruikersgroepen zullen hierover afspraken moeten worden gemaakt en aangegeven worden welke de gezaghebbende databanken zijn met betrekking tot bepaalde eigenschappen (vb. VDAB-databank geeft uitsluitel of iemand al dan niet werkzoekend is). Het generiek attribuutbeheer is trouwens ook een vereiste voor e-government en administratieve ontlasting. De burger of het bedrijf moet dan maar één keer een bepaald gegeven bezorgen.

De administratie Planning en Statistiek was actief betrokken bij de voorbereiding van de conceptnota over het **geïntegreerd informatie kader voor de Vlaamse overheid**.

In 2004 zal de administratie actief meewerken aan de **implementatie** hiervan vanuit haar coördinerende functie inzake statistiek en als intensieve gebruiker van ten behoeve van de monitoringopdrachten voor de regering en de beleidsrelevante studies.

Datawarehouse en web-FRED

De idee van netwerkvorming was al eerder gerijpt tussen de verschillende MIS-systemen en datawarehouses die binnen het ministerie operationeel zijn.

Binnen APS bestaat reeds *samenwerking met andere departementen* op gebied van parameterbeheer (vb. op gebied van demografie / CBGS), datalevering en ontsluiting (vb. SMOL-centrumsteden / ABA), rapporteringen (vb. beleidsindicatoren).

Progressief worden ook interne databanken opgeladen in het datawarehouse om zo te komen tot de ene ware databron. Dit gaat gepaard met een kwaliteitsonderzoek van de data en het verder documenteren van de databank (metadata en beheersinformatie).

Dankzij de **webgebaseerde toepassing** zal in 2004 een decentrale invoer van gegevens (ook agentschappen) mogelijk worden.

Tegelijkertijd groeit de behoefte aan een goed **documentatiesysteem**.

De rol van metadata is het assisteren bij het zoeken naar statistische informatie en het begrijpen van de inhoud van de data. Een eerste en reeds operationeel initiatief is FRED, de functionele regionale metadatabank met commentaren over ongeveer 1000 reeksen. Ook hier streven we naar een webtoepassing en naar een systeem dat bruikbaar is voor meerdere applicaties.

Daarom zullen in de invoermodus een hele reeks gemeenschappelijke velden worden voorzien voor cijferreeksen die op de website en in het datawarehouse voorkomen en die kunnen worden aangevuld met de specifieke informatiebehoefte voor domeinspecifieke statistieken en indicatoren.

Voor de beschrijving zal op uniforme wijze een weergave gebeuren van de gebruikte methode van dataverzameling, berekening en statistische schatting, over foutenbronnen en accuraatheid, een beschrijving van de achtergrond en het doel van de statistische informatie, van de concepten, variabelen en gebruikte standaarden.

Daarnaast zal er beheersinformatie (waar aankopen, wanneer update,...) worden opgenomen wat mogelijkheden moet bieden bvb. voor het tijdig verzamelen van de data.

Waar mogelijk zullen er verwijzingen gebeuren naar de onderliggende databanken.

Deze **metadatabank** zal in 2004 operationeel zijn en zal door zijn veelzijdigheid en klantvriendelijke modulaire opbouw voor heel wat gebruikers waardevolle informatie aanreiken voor het goede gebruik van statistieken en indicatoren en zal de zoektocht naar relevante statistieken vergemakkelijken.

Het levert tevens de basisinformatie voor de kwaliteitsaudits die door de studiedienst later zullen worden uitgevoerd. Uiteraard moet er een beveiliging zijn van bepaalde informatie door definitie van de toegangsrechten op groepsniveau en op het niveau van de opslagstructuur. Bij de ontwikkeling zal de conformiteit worden nagestreefd met internationale metamodellen die reeds hun bruikbaarheid hebben bewezen in statistiekinstellingen en kennisorganisaties zoals de universiteiten (vb. CERIF, Dublin Core). Hier zal ook het verband worden gelegd met het geïntegreerd kenniskader bij de benaming van de attributen, variabelen, dimensies,...(GIK).

Thesaurus

Tot op heden heeft APS zich loyaal ingeschreven in het e-governementproject van de Vlaamse overheid, in het bijzonder in de cluster overheid. De software (autonomy in combinatie met leerdocumenten) die momenteel wordt ingezet om thema's op te zoeken, geeft evenwel onvoldoende resultaten voor wie op zoek is naar cijfers. Daarom willen we een extra inspanning doen.

Om het zoekproces naar statistieken en indicatoren te vergemakkelijken en verbreden, zal een **thesaurussysteem** worden uitgebouwd dat gelinkt zal zijn aan de data die via de APS-website ontsloten worden. Er zal vertrokken worden van een trefwoordenlijst die de inhoud van de statistieken en indicatoren weergeeft. In functie van de betekenis van de trefwoorden zullen synoniemen worden opgezocht. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van reeds bestaande trefwoordenlijsten (zie Belgostat en NIS) en van bestaande classificaties en nomenclaturen. Deze worden aangevuld op basis van woordenboeken, veel gebruikte zoektermen door de gebruiker (zie Vlaamse Infolijn en zoekrobot op APS-website, vragen bij de helpdesk,...).

Na validatie van deze lijst door domeinspecialisten, zal aan de ICT-beheerder gevraagd worden dit overzicht met trefwoorden en synoniemen via het web aan te bieden, te koppelen aan de zoekmachines (ieder trefwoord heeft ID-nummer) en linken te leggen met de bijbehorende reeksen. Het leggen van linken zal eerst manueel gebeuren maar op termijn moet dit proces geautomatiseerd worden.

De thesaurusopbouw zal in 2004 van start gaan en incrementeel gebeuren naar methodiek (eerst trefwoordenlijst, dan geautoriseerde synoniemenlijst, ten slotte thesaurus). De omvang zal groeien in functie van het aanbod van reeksen op de website en een onderzoek naar het click- en zoekgedrag van de gebruikers. Het is de bedoeling dat de data-eigenaars naast de metadata over hun nieuwe reeks ook aangeven welk trefwoord en synoniemen aansluiten bij de inhoud van de statistiek of indicator.

III BESLUIT

Het statistische meerjarenprogramma is een feit. Het gaat gepaard met een voortdurende en aanzienlijke toename van beschikbare Vlaamse statistische gegevens.

Het aanbod aan regionale statistieken is sterk toegenomen. Bovenal zijn de statistieken ook meer afgestemd op de beleidscyclus dankzij de monitoring van de beleidsdomeinen op basis van indicatoren. VRIND is een objectieve getuige van deze beleidswijziging.

Het éénloket-statistiek is een feit. Het APS-kenniscentrum het is één van de drukst bezochte websites van de Vlaamse overheid. De helpdesk functioneert en probeert voor de problemen een oplossing te vinden.

Er werd niet alleen aan de output-zijde gewerkt. Ook intern is de administratie veranderd. Er is een begin gemaakt met een geïntegreerd kwaliteitsbeleid en de competentie van de administratie zelf is toegenomen. De verhouding tot de federale instellingen is verbeterd en er komt steeds meer constructieve samenwerking.

Het vernieuwde en geïntensifieerde statistiekbeleid heeft duidelijk vruchten afgeworpen. Dat kon in de eerste plaats alleen door de niet aflatende inzet van een kleine, maar hardwerkende administratie Planning en Statistiek. Ik dank de administratie voor haar voortdurende inzet om Vlaanderen op de statistische kaart van Europa te plaatsen.

In 2004 wordt met evenveel enthousiasme op de ingeslagen weg verder gegaan.

Renaat Landuyt
Minister vice-president van de Vlaamse regering
Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme
